

TÖÖPUNALIPU ORDENIGA EESTI NSV
RIIKLIK AKADEEMILINE OOPERI JA
BALLETTITEATER
„ESTONIA“

„Törksa taltsutus“

V. ŠEBALINI koomiline ooper 3-es vaatuses
Libreto: (W. SHAKESPEARE'1 motiividel)
A. GOSENPUD

1960

TÖÖPUNALIPU
EESTI NSV
AKADEEMILINE
BALLETI-

ORDENIGA
RIIKLIK
OOPERI-JA
TEATER

„ESTONIA”

„Tõrkosa taltsutus”

V. Šebalini koomiline ooper 3-es vaatuses
Libreto: (H. Shakespeare'i motiividel) A. Gosenpud

Lavastaja: PAUL MÄGI

Dirigent: ENSV rahvakunstnik
KIRILL RAUDSEPP

Lava- ja kostüümikujundus:

Koormeisterid: ENSV teen. kunstnik
TIIU TARGAMA ja
IRA TRILLJÄRV

ELDOR RENTER

Kontsertmeister: ENSV teen.
kunstnik TEKLA KOHA

Osalised:

Baptista	Eesti NSV teen. kunstnik AARO PÄRN
Katharina	URVE TAUTS
Bianca	Eesti NSV teen. kunstnik PAULA PADRIK
Petruccio	NSVL rahvakunstnik TIIT KUUSIK
Lucentio	Eesti NSV rahvakunstnik VIKTOR GURJEV
Hortensio	ERVIN KÄRVET
Grumio	Eesti NSV teen. kunstnik OTT RAUKAS
Curtis	HEINO OTTO
Biondello	ENNO EESMAA
Rätsep	FELIX JUHANDI

Etenduse juht: JAAK RANDVA

Etenduse algust kuulutavad trompetipuhuja signaalid... Lavale, valmis etteasteks, on asetunud näitlejad, kes vastavalt etenduse käigule, lähevad oma kohtadele, et alustada või jätkata näidendis ettenähtud tegevust...

Nii kunagi, 16., 17. sajandil algasid surematu W. Shakespeare'i etendused. Küllap siis nii, aastal 1593, alustas ka «Törksa taltsutus» oma teekonda üle paljude maailma teatrilavade, näidates end sajandite jooksul küll ühe või teise nime all, andes lisaks paljudele autoritele tänu osi inspiratsiooni uute erizanrilliste lavateoste loomiseks, olgu see siis kas või näiteks ooper või operett.

RAT «Estonia» lavale jõuab «Törksa taltsutus» koomilise ooperina. Nõukogude autorid, helilooja W. Šebalin ja libretist A. Gosenpud, võtnud teose põhimotiivid küll Shakespeare'ilt, on ometi suutnud luua täiesti uue, ideeliselt huvitava ning lavaliselt haarava dramaturgilise teose — koomilise ooperi.

Ooperi sisu on järgmine:

Proloog

Rikkal kaupmehel Baptista Minolal on kaks tütart, vanem — Katharina ja noorem — Bianca. Kui varem Baptista mahukas rahakott ja ka tütre ise meelitasid majja kokku hulganisti kosilasi, siis nüüd on olukord muutunud sootuks vastupidiseks. Katharina, saades aru, et ta on oma isale vaid kasulikuks söödaks mõne rikka äriosaniku ligimeelitamiseks, leiab, et ainus abinõu — protesteerida säärase inimtunnetega kaubitsemise vastu on ümbritseda end törksuse rüüga. Mõne ajaga on kuulnud Katharina riiakast iseloomust ja ta hirmuäratavatest skandaalidest jõudnud üle linna levida säärase kiirusega, et ainsad, kes julgevad Baptista majale läheneda, on Hortensio ja Lucentio, needki kaugelki mitte Katharina, vaid Bianca pärast. Aga ka siin on uks suletud, sest kuigi Bianca, vastupidi õele, teeskleb leebust ja ülilahkust, ei muuda see Baptista otsust: enne abiellugu Katharina, siis Bianca. Ainult nii ta võib pääseda nuhtlusest, mille talle on kaela toonud tõrges Katharina.

Hortensio ja Lucentio otsustavad maksu mis maksab leida säärane mees.

Esimene vaatus:

1. pilt. Trahteri esisel väljakul. Hortensio ja Lucentio kohtuvad ootamatult Petruccioga, julge ja seiklushimulise mehega, kellele on viimaseks abinõuks — täita oma tühje taskuid — leida rikas pruut. Hortensio ja Lucentio soovivad talle jalamaid Katharinat. Petruccio, nägemata pruuti, otsustab ta kohe kosida, sest peasi — kaasavara polevat laita.

2. pilt. Baptista majas. Sisenevad Petruccio, Hortensio ja Lucentio. Viimased, et pääseda Bianca juurde, on rietatud õpetlasiks. Üllatunud Baptista ei leia esialgu põhjust Petruccio tungivale soovile naida tütar Katharina. Kuid siis, taibanud kosilase rahalist kitsikust ja kavala äri-mehena kalkuleerinud, et paremat juhust vabanemiseks õelast Katharinast vaevalt veel tuleb, nõustub Baptista sõlmima Petruccioga abiellepingut.

3. pilt. Bianca toas. Lucentio on saanud esimesena võimaluse kohtuda Bianca. Andes ladinakeele tundi Lucentio kasutab juhust oma armastuse avaldamiseks Biancale. Samal ajal püüab Hortensio muusikaõpetajana vastu pidada Katharina juures, kuid ainult minuteid paar-kolm. Koos nootide, raamatute ja lõhkiöödud lautoga, lendab Hortensio toast välja. Petruccio aga seda kõike nähes, vaimustub oma tulevasesest pruudist üha rohkem ja rohkem. Ta soovib Katharinat otsekohe näha.

4. pilt. Katharina toas. Esimene duell Katharina ja Petruccio vahel ei võta kaua. Petruccio saab Katharinalt tubli kõrvakiilu ja lisaks kõva annuse sõimu ja pilget. Petruccio pareerib selle kõik naeratava näo ja üleoleva rahuga, kiites aina Katharina ilu, leebust ja mõistes hukka neid, kes väidavad, et ta olevat tõrges. Lõpuks teeb ta teatavaks otsuse: tahtku või ärgu tahtku Katharina, tal tuleb temaga abielluda. Pulmad on järgmisel päeval. Kõik on õnnelikud, välja arvatud hämmeldunud Katharina, kes ei suuda leida põhjust, miks kõik seni kasutatud võtted säärase pakkumiste tagasilükkamiseks osutuvad viljatuiks Petruccio juures.

Teine vaatus.

1. pilt. Baptista kodukabeli eelruumis. Koos on kõik pulmalised. Pruut on mõrsjaehtes. Puudub ainult peig — Petruccio. Seal äkki kõlavad trompetihelid — Petruccio saabub! Aga kuidas? Üleni tolmusena, närudes, ei mingit vihjetki sellele, et ta on peigmees. Kuid vähe sellest. Petrucciole ei meeldi ka Katharina pulmacleit. Ta nõuab, et pruut jalamaid riieks ümber tema poolt kaasatoodud vanaema laulatuskleiti. Katharina tuleb täita kõik Petruccio veidrad küsud.

2. pilt. Söögisaalis. Laulatus on õnnelikult läbi. Kogu pulmaselts-kond ootab kärsitusega lauda istumist, kuid just siis, kui selleks antakse võimalus, tuleb Petrucciolt uus üllatus: ta soovib otsekohe pulmamaist lahkuda ja mitte üksi, vaid koos Katharinaga. Ei aita palumised, Katharina tõrkumised, ei isegi pulmaliste mõõgaga vaheleastumine — Petruccio haarab Katharina õlale ja oma teenri Grumio abiga põgeneb täiesti segamini löödud pulmamaist.

3. pilt. Petruccio vanas veskis. Läbi tormi, vihma ja pori jõuab Petruccio Katharinaga lõpuks siia. Selle urka leiab Petruccio olevat kõige kohasema mesinädalate pidamiseks. Katharina on see täiesti ükskõik, saaks ainult süüa ja puhata. Kuid vaevalt. Petruccio leiutab üha uusi võtteid törksa Katharina taltsutamiseks. Katharina tuleb magama heita söömata. Siin saab aga noorikul mõõt. täis. Peksnud enne läbi Grumio, lahkub ta Petruccio juurest. Kuid tormiga võideldes ei jõua ta majast kuigi kaugele. Petruccio, kelles kaastunne, veelgi rohkem aga armastus Katharina vastu üha kasvab, jookseb talle järele ja hetk hiljem asetab ta õrnalt väsinud Katharina improviseeritud voodisse.

Kolmas vaatus.

1. pilt. Samas veskis. Möödunud on kuu. Mõlemad tulihinged tunnevad oma südames teineteise vastu järjest suurenevat armastust, kuid avaldada seda? — Ei! Seda ei luba veel kummagi tõrksus. Kord siiski see peaaegu juba juhtuks, kuid seal saabuvad ootamatult külalised.

2. pilt. Veski ees väljas. Baptista, koos Lucentio ja sõpradega on saabunud selleks Petrucciole külla, et selgitada kuu aja möödumisel, kes on võitnud kihlveo. Petruccio lubas ju selle aja jooksul teha tõrk-sast Katharinast vagusaima naise. Petruccio väidab, et kihlveo on võit-nud tema. Lucentio ja kõik teised on vastupidisel arvamusel. Otsusta-takse panna proovile mõlemad noorikud. Kumma naine oma isanda kutsele esimesena ilmub, on võitja. Lucentio saab õiguse esimesena proo-vida oma naise — Bianca kuulekust. Üllatusena kõigile, saab Lucentio Biancalt ägedalt eitava vastuse. Järg on nüüd Petruccio käes. Teades, et siiani ei ole Katharina veel kordagi täitnud ta käsku, annab Petruccio ometi väga rahulikult Grumirole käsu kutsuda siia ta naine. Ja tõesti, imede ime! Katharina ilmub kutsele... Kõikide üllatusel pole piiri, Katharinast on saanud kuulekas naine. Bianca aga näitab senise lee-buse asemel teravamaid okkaid, kui need võib olla olid kunagi ta õel.

Mis on siis juhtunud? Kas Petruccio tõesti suutis taltsutada tõrk-sa Katharina? Ei. See oli duell kahe tuldpurskava karakteri vahel, kus kaotajaks osutusid mõlemad duellandid. Armastus, mis lõkkele lõi juba nende esimesel kohtumisel, tegi selle imeväärse teo — kumbki taltsutas iseenda.